

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд
на Бойка Владимирова Софийска
за присъждане на ОНС „ДОКТОР”

Тема: „Иновативен модел за мениджмънт на предучилищната институция“,

Научен ръководител: проф. д-р Димитър Гюров

СУ „Климент Охридски”, Факултет: : ФНПП
Катедра: Предучилищна и медийна педагогика

Професионално направление: 1.2. Педагогика

Научна специалност: Теория на възпитанието и дидактика

Изготвил становището: проф. д-р Галя Йорданова Бонева, член на Научното жури.

Основание за изготвяне на становището: Заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски” № РД 38 – 201 от 03. 04. 2017 г.

Със заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски” е определен състава на Научното жури. На първото си заседание на 05.04. 2017 г. журито определи председател, двама рецензенти и членовете, които да изготвят становища, сроковете, които следват по процедурата.

Проведената процедура е в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав на Република България и Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ”.

Дисертационният труд е обсъден на заседание на катедра „Предучилищна и медийна педагогика“ към ФНПП на СУ „Св. Климент Охридски и е насочен за защита пред специализирано научно жури по научна специалност 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика) към катедра „Предучилищна и медийна педагогика“.

Данни за кандидата

Докторантката Бойка Софийска придобива ОКС „Професионален бакалавър”, спец. Предучилищна педагогика в ИДНУ „Надежда Крупская” – гр. София.

Има магистърска степен по „Предучилищна и начална училищна педагогика” от ВТУ „Св.св. Кирил и Методий.

В периода 2011-2013 година учи в СУ „Св. Климент Охридски” и получава ОКС „Магистър” по „Мениджмънт на образованието в предучилищните заведения”.

Професионалната реализация на Бойка Софийска започва в ОДЗ „Лазур”, гр. Кюстендил, където работи 7 години като детска учителка. В следващите години работи като детска учителка в Столична община, район Възраждане – ОДЗ №72 и ОДЗ № 120

От 2010 година и досега е директор на ДГ 129 „Приказен свят“, район „Триадица“

Докторантката Бойка Софийска е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка към СУ „Климент Охридски”, ФНПП, катедра „Предучилищна и медийна педагогика”.

1. Актуалност и значимост на проблема

Избраната тема е актуална, значима, дисертабилна, което намира своите убедителни основания в следното:

- Промените в социалните и образователни условия изискват подобряване на качеството на образование. Това може да се осъществи чрез търсене на нови подходи в управлението на образованието, управление на учебните заведения, в това число и предучилищните заведения. Приема се, че усъвършенстването на системите за мониторинг и управление на качеството са важно условие за съизмеримост на българската образователна система с другите европейски страни;

- В последните години се поставят нови предизвикателства пред мениджърската теория и практика, които се обуславят от променящата се икономическа среда, силната ресурсна зависимост, развитието на технологиите и др. Смята се, че образователният мениджмънт трябва да допринася за ефективното разрешаване на практическите проблеми в образователните институции. Управлението на качеството предполага рефлексия за реалностите в образователната институция, в контекста на устойчивото ѝ развитие, в съответствие с обществените потребности;

- Нараства ролята на директора като мениджър. Иновативната управленска практика на мениджъра в предучилищната образователна институция се постига при интегриране на човешките ресурси;

- Управленската дейност в образователните институции има специфичен характер и това налага да се открият специфичните и характеристики. Те се определят от образователен статус на педагогическите специалисти, като ръководители, специфичният статус на директора - мениджър, лидер, администратор, на сложните социални връзки на детската градина и училището с обществеността и социалните институции;

- Основен управленски орган в учебните заведения е директорът /мениджърът на детската градина. Управленската дейност на директора се изразява в организацията и управлението на педагогическата, административната, финансово-стопанската и други дейности в детската градина;

- Разработването и прилагането на иновативни модели на управление дава възможност образователните институции да отговорят на потребностите на обществото и на педагогическите екипи.

2. Описание на дисертационното изследване

Дисертационният труд е с обем 160 страници, от които 137 страници са текст изложение и 23 страници приложения. Структурата му включва увод, три глави и заключение. Библиографията включва 117 заглавия, от които 97 източници на кирилица и 20 на латиница. В дисертационния труд са включени общо 13 таблици, 31 диаграми и 20 фигури.

3. Познаване на проблематиката от докторанта

Докторантката задълбочено е проучила и анализирала научната литература по проблема. В разработката е проследила основни периоди и идеи в теорията на управление, еволюцията на мениджмънта като наука по управление – школи, модели, стилове на управление. Разкрива направления в теорията на управление на образователните институции,

спецификата на управление на предучилищна институция. Целенасочено откроява съвременни интерпретации за ролята на мениджмънта на образованието за постигане на качество на образователните дейности в предучилищните институции.

От представения дисертационен труд става ясно, че авторката много добре познава проблемите в теоретичен, методически и практически аспект. В цялостното изследване – от замисъла, теоретичния модел и практическата реализация, от написването и оформянето на научния труд проличава добрата професионална и научна подготовка на докторантката.

4. Организация и методика на изследването

Целта и задачите на изследването са добре формулирани, логически свързани и кореспондират с темата.

Коректно са определени **предметът и обектът на изследване. Методите и контингентът на изследването** са подходящо подбрани. Хипотезата е добре формулирана и ориентира в очакваните резултати по отношение усъвършенстване на управленската дейност на директора на предучилищното заведение.

Като положителен факт може да се отбележи, че докторантката е действащ директор и реално упражнява управленски функции. А също така, че изследването е проведено в продължителен период от време при отчитане на промените в нормативната система и динамиката в реализирането на образователните процеси. Натрупаният опит на докторантката като учител и директор на предучилищно заведение се оказва надеждна основа за теоретическо интерпретиране на проблемите и съответно за практическо реализиране на иновативни практики за усъвършенстване на управленската дейност в реална образователна среда.

От представената документация става ясно, че е проведена разгърната експериментална дейност, съответстваща на изискванията за такъв вид научно изследване. Методиката, която е използвана позволява да се получи надеждна и достоверна информация по темата на дисертационното изследване.

Използвани са възможностите на различни традиционни и иновативни методи за диагностика, организиране и промяна на управленската дейност – анкета; експеримент (в класическите му етапи – констатиращ, формиращ, контролен); наблюдение, експертна оценка от

директори и специалисти и др. Като допълнителни методи са използвани: статистическо-математически методи, методът на анализа, синтеза и обобщението, методът на експертните оценки. Чрез индивидуалната експертна оценка се установява ефективността на експерименталния модел от експерти.

В началото на проучването е проведен SWOT и PEST анализ за установяване на състоянието на организацията и набелязване на възможности за усъвършенстване в приоритетни направления.

Чрез анкетното проучване са установени: мениджърски и лидерски стилове, формални и неформални взаимоотношения, управление на човешките ресурси и управление на качеството, демография; професионално-личностни качества; организационна култура и лидерски стил, иновации в организацията, критерии за оценяване, мотивираност, ефективност и качество на педагогическата дейност, проектна дейност, микроклимат, делегиране на права, квалификация, мониторинг в институцията, приоритети на институцията, измеримост, правна култура.

Проведен е формиращ експеримент под формата на процедури, обхващащи: предварителна подготовка; форми на педагогическо взаимодействие; методически инструментариум – подбор; измеримост в образователната институция - диагностика; интерактивни методи в педагогическото взаимодействие; личностно-ориентиран педагогически процес; мотивиране; интегративни връзки между направленията; взаимна информираност и интеграция между родителската общност и институцията; педагогическа технология; рефлексия; образователна технология; семиотика; правна култура - официални документи за правата на детето.

Разработени са параметри за установяване на фактическо състояние и настъпили промени при прилагане на иновативни практически решения.

Контролният експеримент е осъществен чрез рейтинг скала (рейтингов метод). Използва се и наблюдение с оценяване/мониторинг при изясняването на индикаторите.

Проведеният експеримент потвърждава очакванията по отношение значимостта на приложения иновативен подход за управление на предучилищното заведение.

Статистическата обработка на данните е прецизна, изведени са значими зависимости и факторни обозначения, което позволява да се достигне до изводи, които имат стойностен характер по отношение качеството на управление на предучилищните заведения.

5. Приноси на дисертационния труд

5.1. Приноси с теоретико-методологичен характер

- Извършено е задълбочено теоретично проучване и анализиране на различни концепции за: еволюция на мениджмънта като наука за управление – теоретични школи, принципи на научното управление, подходи. Представени са съвременни тенденции в развитието на мениджърската теория и практика. Изяснени са: лидерски и мениджърски стилове на управление; функции на управление; управление на предучилищната институция; управление на качеството; приложимост на теорията към практиката за разрешаване на практически проблеми в образователната институция; модели, иновативните подходи в управлението на мениджъра и управление на качеството в образователната институция. Разкрити са основните функции на управление на качеството, които са реципрочни на функциите на управление на мениджъра: планиране, вземане на решения, организиране, мотивиране, управление на човешките ресурси и контрол;

- Положителен е фактът, че опирайки се на най-доброто от различни модели, прилагани в европейската и българската образователна система авторката търси съвременни интерпретации и разработва теоретичен модел за усъвършенстване на управленската практика на директора на детската градина, съобразно новите образователни реалности в предучилищната практика;

- Особено ценно е целенасоченото изясняване на зависимостта на управленската дейност на директора от външни и вътрешни фактори – среда, условия, човешки ресурси, мониторинг и др.;

- Извършеният задълбочен анализ на проблема за усъвършенстване на управлението очертава какви са предизвикателствата при работата на директора на детското заведение и насочва към продуктивни идеи за практически решения въз основа на придобития опит от докторантката в реална образователна среда;

- Представени са различни теоретични модели за оценка на постигнатото, като на тази основа докторантката представя свой модел за оценка, който успешно прилага в своето изследване;

- В дисертационния труд се проследява профила на ръководителя на образователна организация в динамично променящата се реалност. В изследването се приема, че мениджърът/директорът в образователната институция е формалният лидер и носи отговорност за качеството на дейностите - педагогическа, финансова, икономическа и на тази основа се характеризират приоритетите в съответните направления.

5.2. Приноси с теоретико-приложен характер

- Приложен е иновативен подход за управление на предучилищното заведение, който е в съответствие с промените в нормативната документация и отчетените образователни реалности;

- Разработен е цялостен модел за работа, опиращ се на комплексна методика, построена чрез умело съчетаване на възможностите на различни компоненти на системата. Моделът се ситуира с алгоритъм за управление на качеството;

- Чрез експериментално апробиране на модела се доказва тезата, че образователната институция в условията на децентрализация при прилагане на иновативни подходи на управление постига управление на качеството;

- Използвана е система от добре подбрани методи, подходи и средства на изследователска работа, както и подходящи критерии и показатели за оценка и измерване на ефективността на модела;

- Положително може да се оцени интегрирането на управленските подходи на управление, с акцентирание върху кибернетичния подход на управление (придобиване, преработване, предаване на информация и обратна връзка - Винер), процесуалния и системен подход;

- При изследването е апробиран иновативен триизмерен модел с индикатори за управление на качеството и е реализиран в институцията алгоритъм за установяването му. Доказва се в експериментално – изследователски план значението му за управление качеството на институцията по посока осигуряване на позитивен климат, повишаване на организационната култура и на компетентностите на педагозите;

- Представена е визията на педагогическия екип за лидерството на мениджъра/директора и значението му в управлението на институцията;

- Изградена е надеждна система за мониторинг, проследяваща управление на качеството в институцията;

- Задълбочено са анализирани факторите, от които зависи усъвършенстването на управлението на институцията, на професионалната компетентност, личностната ангажираност и мотивираност на всеки член на педагогическия екип.

5.3. Приноси с приложен характер

- Предложената методика от докторантката е реално приложима в практиката и дава възможности за повишаване на качеството на управленската дейност на директора-мениджър на предучилищната институция;

- Моделът е с практическа насоченост за управление на организацията, и е ориентиран към качеството. Той е гъвкав, адаптивен и се свързва с трансформационния мениджмънт. Приложим е при децентрализирана образователната институция при интегриране на управленските подходи с демократичен стил на управление и с консултативен тип ръководител, гарантиращ прозрачност на управление при делегиране на права и отговорности. Предполага предприемачески стил на управление за внедряване на иновации.

- Приложеният модел е институционален проект „Гражданско образование”, интегриращ ресурсите при взаимодействие в реална и виртуална среда на педагогическите специалисти с деца, с родители, с общественост, за постигане качество на образователната дейност. Моделът «Проектна дейност в предучилищната институция» е модел с индикатори за управление на качеството.

- При проведения формиращ експеримент се постига позитивна среда и образователно пространство, стимулиращо експериментално-изследователска дейност. Достига се до формиране на екип с нови компетентности, мотивиран за иновации, с дигитална култура, с нагласа за електронно обучение.

- Приложението на модела съдейства за изграждане на система за управление на качеството в образователната институция, като систематизира процесите на управление за постигане качество на образователния продукт и услуга;

- Особено ценно е, че при използвания модел на управленска дейност качеството в образователната институция е измеримо, чрез утвърдените система за качество, система за мониторинг, алгоритъм за управление на качеството и стратегия за динамично развитие на институцията, основаващи се на стандартизация с предварително положени стандарти, индикатори, критерии, които проследяват функционирането и динамичното равновесие на институцията;

- Подстигнато е управление на качеството в образователната институция с иновативни подходи на управление при планиране, стандартизация и интегриране като качеството е измерима величина, която характеризира институцията – ресурси, процеси, резултати;

- При изследването е установено, че интегрирането на управленските подходи за управление на качеството води до конкурентоспособност на предучилищната институция в най-съществените ѝ аспекти - управление, образователна среда и услуги, преподавателски практики и квалификационни форми, мониторинг;

- Чрез приложението на модела за управление на качеството в предучилищната образователна институция се постига добра визия за нейното развитие и конкурентоспособност;

- Разработената система от индикатори съдейства за проследяване функционирането на институцията по отношение на ресурсите, процесите и резултатите;

- Получените добри резултати доказват ролята на приложения модел за повишаване квалификация на педагогическите специалисти и тяхното кариерно развитие;

- Особено ценно е, че се интегрират ресурсите при взаимодействие в реална и виртуална среда на педагогическите специалисти, деца, родители, общественост, за постигане качество на образователната дейност.

6. Публикации по темата на дисертационния труд

Докторантката е представила 10 публикации по темата на дисертационния труд. От тях една монография и 9 статии, публикувани в специализирани издания.

7. Автореферат

Авторефератът отговаря на изискванията, дава ясна представа съдържателните характеристики и структурните параметри за дисертационния труд.

Заключение:

Изследването и дисертационният труд са проведени и представени съобразно изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

При изследването се достига до резултати, които имат приносен характер в обогатяване на теорията и практиката на управление на учебно заведение.

Оценката ми за дисертационния труд, автореферата, научните публикации и научните приноси е изцяло положителна.

От представените материали става ясно, че докторантката Бойка Софийска е съзнателен и отговорен изследовател, който проявява иновативност и стремеж към задълбочени теоретични интерпретации и търсене на успешни практически решения.

Становището е изготвено на основание на ЗРАСРБ, Правилника на МС за неговото приложение, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

Постигнатите резултати ми дават основание убедено да предложа на уважаемото Научно жури своя положителен вот за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ на Бойка Софийска.

26.05. 2017г.

гр. В. Търново

Изготвил становището:

(Проф. д-р Галя Й. Бонева)